

3. Ilość pobranej wody ustala dostawca wody na podstawie wskazań wodomierzy, a w razie ich braku — według wytycznych ustalonych przez Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa.

4. Jeżeli dostawcą wody z urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę wsi jest jednostka gospodarki społecznej, wymiaru oraz poboru opłat od osób fizycznych i prawnych nie będących jednostkami gospodarki społecznej dokonuje organ administracji państwowej stopnia podstawowego.

5. Ilość ścieków wprowadzanych do stanowiących własność Państwa urządzeń kanalizacyjnych miast i wsi ustala się na podstawie ilości pobranej wody z własnych ujęć i ze stanowiących własność Państwa urządzeń zaopatrzenia w wodę.

6. Tryb określania ilości pobieranej wody i wprowadzanych ścieków przez jednostki Sił Zbrojnych ustali Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska w porozumieniu z Ministrami Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Rolnictwa.

§ 13. Nie uiszczono w terminie opłaty za wodę pobieraną z urządzeń zaopatrzenia w wodę i za wprowadzanie ścieków do urządzeń kanalizacyjnych miast i wsi oraz składki, o których mowa w § 11, podlegają wraz z odsetkami za zwłokę i kosztami egzekucyjnymi ściąganiu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

§ 14. Decyzję o przyznaniu odszkodowania za szkody wyrządzone w związku z wykonaniem, utrzymaniem i eksploatacją urządzeń zaopatrzenia w wodę i urządzeń kana-

lizacyjnych stanowiących własność Państwa wydaje organ administracji państwowej stopnia podstawowego.

§ 15. 1. Opłaty za wodę pobieraną z urządzeń zaopatrzenia w wodę i za wprowadzanie ścieków do urządzeń kanalizacyjnych miast przez gospodarstwa domowe przed dniem wejścia w życie rozporządzenia będą pobierane według dotychczas obowiązujących przepisów.

2. Należność za urządzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorcze urządzenia kanalizacyjne wsi, których wykonanie rozpoczęto po dniu 1 stycznia 1975 r., ustala się według zasad rozporządzenia. Przepisu tego nie stosuje się do należności wymierzonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia.

§ 16. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 marca 1966 r. w sprawie udziału w kosztach budowy urządzeń zbiorowego zaopatrywania rolnictwa i wsi w wodę oraz opłat za wodę pobieraną z tych urządzeń (Dz. U. Nr 9, poz. 57),
- 2) zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 6 maja 1963 r. w sprawie wytycznych dotyczących warunków korzystania z urządzeń wodociągowych oraz utrzymania ich w stanie zdatnym do użytku (Monitor Polski z 1963 r. Nr 40, poz. 199 i z 1964 r. Nr 80, poz. 379),
- 3) zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 19 sierpnia 1971 r. w sprawie budowy i utrzymania studni publicznych w miastach zaopatrywanych w wodę z urządzeń wodociągowych (Monitor Polski Nr 44, poz. 282).

§ 17. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: P. Jaroszewicz

30

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW KOMUNIKACJI ORAZ ADMINISTRACJI, GOSPODARKI TERENOWEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA

z dnia 10 lutego 1977 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu robót drogowych i mostowych.

Na podstawie art. 208 § 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141 i z 1975 r. Nr 16, poz. 91) zarządza się, co następuje:

Rozdział I

Przepisy ogólne.

§ 1. Rozporządzenie ustala zasady bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu robót drogowych i mostowych oraz przy obsłudze i konserwacji maszyn i urządzeń w związku z budową, przebudową, ochroną i utrzymaniem dróg publicznych i mostów.

§ 2. Przy robotach, o których mowa w § 1, może być zatrudniony wyłącznie pracownik, który:

- 1) odpowiada wymaganiom określonym w taryfikatorze kwalifikacyjnym dla danego stanowiska pracy,
- 2) został przeszkolony w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na danym stanowisku pracy,
- 3) uzyskał orzeczenie lekarskie o dopuszczeniu do określonej pracy.

§ 3. Zakład pracy powinien opracować szczegółowe instrukcje techniczno-ruchowe, określające wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy dla poszczególnych stanowisk, oraz przestrzegać stosowania tych instrukcji.

§ 4. Pracownik obowiązany jest utrzymywać w należytym stanie i porządku miejsce pracy oraz obsługiwane

maszyny i urządzenia, jak również eksploatować je zgodnie z przepisami techniczno-ruchowymi.

§ 5. 1. Pracownik obowiązany jest przed rozpoczęciem pracy sprawdzić stan bezpieczeństwa w miejscu pracy.

2. Każdy pracownik obowiązany jest zaalarmować przełożonego o grożącym niebezpieczeństwie.

§ 6. 1. Osoby kierownictwa i nadzoru obowiązane są kontrolować każde stanowisko pracy i instruować pracowników o zasadach bezpiecznego wykonywania robót.

2. Kierownik zakładu pracy oraz kierownicy komórek organizacyjnych, majstrowie i brygadziści obowiązani są w szczególności:

- 1) organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 2) zapewnić pracownikom odzież ochronną i sprzęt ochronny osobistej oraz dopilnować, aby środki te były stosowane zgodnie z ich przeznaczeniem,
- 3) zapewnić bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego,
- 4) zapewnić przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 7. W razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia należy niezwłocznie wstrzymać roboty i podjąć niezbędne kroki w celu usunięcia zagrożenia.

§ 8. Przy wykonywaniu robót należy stosować odpowiednie znaki drogowe i urządzenia ostrzegawczo-zabezpieczające. W szczególności dotyczy to nie zamkniętego lub ograniczonego ruchu drogowego.

Rozdział 2

Bazy, wytwórnie, place budowy i zakłady odkrywkowej eksploatacji kruszyw naturalnych.

§ 9. 1. Teren bazy, wytwórni, placu budowy i zakładu odkrywkowej eksploatacji kruszyw naturalnych należy odpowiednio oznakować, zabezpieczyć przed wejściem osób niepowołanych, a w razie potrzeby ogrodzić; wysokość ogrodzenia powinna wynosić co najmniej 1,50 m.

2. W ogrodzeniu należy wykonać oddzielne bramy dla ruchu pieszego oraz dla pojazdów mechanicznych i szynowych.

§ 10. 1. Drogi wewnętrzne należy utwardzić i utrzymywać we właściwym stanie technicznym oraz oznakować w sposób określony w przepisach o ruchu na drogach publicznych.

2. Szerokość dróg należy dostosować do używanych środków transportowych i nasilenia ruchu.

3. Wysokość zawieszenia przewodów linii napowietrznych nad drogami nie może być mniejsza niż 6 m.

4. Na poboczu drogi głównej, przynajmniej po jednej stronie, należy wydzielić drogę dla pieszych (chodnik).

§ 11. Przejścia w miejscach niebezpiecznych należy wyposażyć w poręczę ochronne o wysokości co najmniej 1,10 m oraz odpowiednio oznakować, a w porze nocnej oświetlić.

§ 12. W zakładach, bazach, wytwórniach oraz na placach budowy należy wywiesić w miejscach widocznych i dostępnych tablice z adresami i numerami telefonów najbliższych zakładów służby zdrowia, jednostek straży pożarnej i Milicji Obywatelskiej.

§ 13. W pomieszczeniach i miejscach, w których znajdują się maszyny i urządzenia, należy umieścić w sposób widoczny tablice ostrzegawcze oraz instrukcje obsługi maszyn i urządzeń, w szczególności o udzielaniu pierwszej pomocy w razie wypadku i o ochronie przeciwpożarowej.

§ 14. Stałe stanowiska pracy znajdujące się na otwartej przestrzeni należy zabezpieczyć przed opadami atmosferycznymi.

§ 15. Teren bazy wytwórni, placu budowy oraz zakładu odkrywkowej eksploatacji kruszyw należy wyposażyć w:

- 1) odpowiednie do liczby zatrudnionych pracowników pomieszczenia do spożywania posiłków, urządzenia higienicznosanitarne oraz suszarnię odzieży,
- 2) apteczkę podręczną ze środkami opatrunkowymi i lekami do udzielania pierwszej pomocy, obsługiwaną przez pracownika przeszkolonego w udzielaniu pierwszej pomocy,
- 3) odpowiedni sprzęt przeciwpożarowy.

§ 16. Dla grup powyżej 10 osób oraz przy robotach trwających dłużej niż 1 tydzień należy przygotować schroniska przewoźne lub stałe, wyposażone w urządzenia do ogrzewania się pracowników, podgrzewania posiłków, suszenia odzieży, do mycia się, w stół i krzesła (taborety) oraz apteczkę ze środkami pierwszej pomocy; dla grup mniejszych niż 10 osób oraz przy robotach trwających krócej niż 1 tydzień urządzenia te mogą być odpowiednio ograniczone.

§ 17. 1. Materiały budowlane należy składować w sposób zapewniający bezpieczeństwo.

2. Zabrania się opierania składowanych materiałów o płoty, słupy linii napowietrznych, budynki itp.

§ 18. Materiały pyłące należy przechowywać wyłącznie w przystosowanych do tego celu pomieszczeniach.

§ 19. Zabrania się przechowywania materiałów pyłących luzem w pomieszczeniach, w których stale przebywają pracownicy.

§ 20. 1. Asfalty, smoly, paliwa płynne i smary należy przechowywać w specjalnie przystosowanych do tego celu zbiornikach (bunkrach) odpowiednio ogrodzonych.

2. Warunki przechowywania materiałów wybuchowych określają odrębne przepisy.

§ 21. Każdorazowe rozpoczęcie zmiany roboczej w wyrobisku powinno być poprzedzone i zakończone sprawdzeniem stanu bezpieczeństwa eksploatowanej ściany wyrobiska ze zwróceniem szczególnej uwagi na zabezpieczenie skarp wyrobiska przed dopływem wód opadowych i gruntowych, usunięciem zwisów i okapów oraz przedmiotów mogących naruszyć stateczność skarpy; dotyczy to również każdorazowego kruszenia skał materiałami wybuchowymi.

§ 22. Zdejmowanie nakładu należy wykonywać stopniami, tak aby ich wysokość była nie większa niż 3 m, a szerokość zależnie od stosowanego sposobu urabiania wynosiła nie mniej niż 1,50 m.

§ 23. Przy usuwaniu zwisów i okapów pracownik powinien być zabezpieczony pasem bezpieczeństwa i odpowiedniej długości liną oraz asekurowany przez drugiego pracownika.

§ 24. 1. Teren wyrobiska oraz tereny zwałów i hałd, jeżeli nie są ogrodzone, należy oznakować tablicami ostrzegawczymi zawierającymi zakaz wstępu osobom nieupoważnionym; miejsca niebezpieczne należy ogrodzić i oznakować.

2. Wokół górnej krawędzi wyrobiska należy pozostawić pas ochronny o szerokości nie mniejszej niż 5 m.

3. Pas ochronny nie może być używany do składowania materiałów i sprzętu.

4. Kąt nachylenia ściany wyrobiska powinien być równy lub mniejszy od kąta stoku naturalnego urabianego materiału.

§ 25. Zabrania się ręcznego urabiania skał sypkich i kruchych przez podkopywanie lub podcinanie.

§ 26. 1. Pracownicy zatrudnieni na wyrobisku obowiązani są nosić hełmy ochronne.

2. Odległość pomiędzy stanowiskami pracujących — w zależności od rodzaju stosowanych narzędzi pracy — powinna wynosić co najmniej 2 m.

§ 27. Przejścia w miejscach nad ociosami należy zabezpieczyć mocnymi barierami na słupach o wysokości 1,10 m. Słupy powinny wytrzymać parcie 80 kG siły skupionej przyłożonej do bariery.

§ 28. Zabrania się, poza wyznaczonymi miejscami, przechodzenia lub przebywania pod zawieszonymi przedmiotami (materiałami), estakadami, przenośnikami, urządzeniami wiertniczymi i innymi tego rodzaju urządzeniami.

§ 29. Zabrania się ładowania urobku bez uprzedniego zabezpieczenia ociosów przed obsunięciem lub spadaniem odłamków skalnych.

§ 30. 1. Wysokość piętra urabianego koparką nie powinna przekraczać wysokości czerpania koparki.

2. Odległość pomiędzy koparkami pracującymi na jednym poziomie powinna wynosić co najmniej 20 m.

Rozdział 3**Obsługa maszyn i urządzeń.**

§ 31. Przy wykonywaniu robót maszynami należy ustalić strefę niebezpieczną i ustawić tablice ostrzegawcze; każde uruchomienie maszyny należy sygnalizować.

§ 32. Miejsce pracy maszyny w porze nocnej należy odpowiednio oświetlić, a maszynę wyposażać w światła ostrzegawcze.

§ 33. Części maszyn i urządzeń będące w ruchu należy zaopatrzyć w odpowiednie osłony lub inne zabezpieczenia.

§ 34. 1. Zabrania się dokonywania napraw, smarowania i czyszczenia maszyn i urządzeń będących w ruchu.

2. Zabrania się oczyszczania maszyn i urządzeń benzyną etylizowaną.

§ 35. 1. Maszyny i urządzenia o napędzie elektrycznym należy zabezpieczyć przed możliwością porażenia obsługi prądem elektrycznym.

2. Demontaż maszyn oraz przenoszenie urządzeń o napędzie elektrycznym mogą być dokonywane wyłącznie po odłączeniu źródła zasilania.

§ 36. Zabrania się używania uszkodzonych lub niesprawnych maszyn i urządzeń.

§ 37. Maszyny i urządzenia ustawione na terenie pochylonym należy zabezpieczyć przed samoczynną zmianą położenia i uruchomieniem.

§ 38. Zabrania się przekraczania dopuszczalnego ciśnienia w urządzeniach ciśnieniowych oraz pozostawiania ich w czasie pracy bez dozoru.

§ 39. 1. Przenośniki taśmowe należy przed uruchomieniem ustawić i zamocować w sposób zabezpieczający przed samoczynną zmianą położenia w czasie pracy.

2. Zabrania się podczas pracy przenośników stawać na ich częściach konstrukcyjnych lub chodzić po nich.

3. Ładowanie przenośników taśmowych może odbywać się wyłącznie przez kosze zasypowe.

Rozdział 4**Laboratoria drogowe.**

§ 40. Pomieszczenia laboratoriów drogowych należy wyposażać w sprawnie działające urządzenia wentylacyjne.

§ 41. 1. Materiały łatwo zapalne, trujące itp. należy przechowywać w specjalnie do tego celu przystosowanych pomieszczeniach.

2. Stężone kwasy i inne płynne substancje chemiczne należy przechowywać we właściwych naczyniach z dala od źródeł ciepła; naczynia te należy odpowiednio oznakować i opatrzyć informacją (uwagą) o szkodliwości tych substancji.

3. Przy przewożeniu, przenoszeniu, przechowywaniu i przelewaniu materiałów, o których mowa w ust. 1 i 2, należy zachowywać szczególną ostrożność oraz stosować odpowiednie urządzenia pomocnicze.

§ 42. Materiały bitumiczne podczas nagrzewania należy zabezpieczyć przed kipieniem i pryskaniem.

§ 43. Zabrania się pozostawiania bez dozoru czynnych przyrządów i urządzeń grzejnych.

§ 44. Zabrania się stosowania do środków chemicznych niewłaściwych lub uszkodzonych opakowań.

§ 45. Zabrania się oczyszczania urządzeń i naczyń przy użyciu środków niebezpiecznych lub szkodliwych dla

zdrowia, w pomieszczeniach do tego celu nie przystosowanych i bez zastosowania środków ostrożności oraz sprzętu ochrony osobistej.

§ 46. Miejsca badań laboratoryjnych wykonywanych bezpośrednio na drodze publicznej bez zatrzymywania ruchu należy zabezpieczyć i oznakować.

Rozdział 5**Przerób materiałów kamiennych.**

§ 47. 1. Przy ręcznym tłuczeniu materiałów kamiennych odległość pomiędzy stanowiskami tłukaczy powinna wynosić nie mniej niż 5 m.

2. W razie konieczności stosowania mniejszych odległości tłukaczy należy odgradzić szczelnymi ściankami z desek lub mat słomianych o wysokości nie mniejszej niż 2 m.

§ 48. Stanowiska tłukaczy od strony drogi należy zabezpieczyć matami lub szczelnymi płotami oraz oznakować.

§ 49. 1. Zabrania się kruszenia dużych kamieni przy użyciu materiałów wybuchowych przez pracowników nie uprawnionych do wykonywania takich prac.

2. Przy robotach strzałowych należy pracowników i maszyny ustawiać poza strefą rozrzutu.

§ 50. 1. Lej kruszarki należy obudować pomostem zabezpieczonym poręczami i krawężnikami oraz wykonać daszek zabezpieczający.

2. Pomieszczenia zamknięte kruszarki należy zaopatrzyć w urządzenia odpylające.

§ 51. Zabrania się wyjmowania kamieni z leja zasypowego podczas pracy kruszarki.

Rozdział 6**Transport materiałów i sprzętu.**

§ 52. Zabrania się wchodzenia między wózki szynowe będące w ruchu, jak również wskakiwania i zeskakiwania z wózków w czasie ich ruchu oraz jazdy na nich.

§ 53. Przetaczanie i zatrzymywanie wózków szynowych może odbywać się wyłącznie na sygnał kierującego tymi pracami.

§ 54. Przy popychaniu ręcznym wózków szynowych pracownik powinien znajdować się z boku wózka po zewnętrznej stronie toru.

§ 55. Zabrania się ręcznego ciągnięcia wózków.

§ 56. Zabrania się zatrzymywania wózków szynowych za pomocą podkładania pod koła drągów, desek, kamieni itp.

§ 57. 1. Przy przewożeniu materiałów wózkami szynowymi w zastosowaniu trakcji mechanicznej ostatni wózek zestawu powinien być wyposażony w hamulec ręczny obsługiwany przez hamulcowego.

2. Szybkość zestawu połączonych wózków szynowych nie może przekraczać 8 km na godzinę.

§ 58. W sprawach nie uregulowanych w niniejszym rozdziale w zakresie transportu ręcznego stosuje się przepisy bezpieczeństwa i higieny pracowników zatrudnionych przy ręcznym dźwiganiu i przenoszeniu ciężarów.

Rozdział 7**Roboty ziemne.**

§ 59. Przy zagęszczaniu nasypu za pomocą walców drogowych odległość walca od górnej krawędzi nasypu nie może być mniejsza niż 0,50 m.

§ 60. W czasie wałowania nasypu zabrania się wykonywania jakichkolwiek innych prac.

§ 61. 1. Przy zagęszczaniu gruntu ubijakami mechanicznymi miejsce pracy należy ogrodzić zaporami przenośnymi.

2. W miejscu wykonywania prac, o których mowa w ust. 1, zabrania się prowadzenia jakichkolwiek innych prac oraz przebywania osób postronnych.

§ 62. Pracownicy obsługujący ubijaki mechaniczne powinni zmieniać się nie rzadziej niż co pół godziny.

§ 63. 1. Miejsca ścinania lub usuwania drzew znajdujących się na terenie robót należy zabezpieczyć przed dostępem osób postronnych.

2. Zabrania się ścinania lub usuwania drzew w czasie burzy, silnego wiatru, mgły lub zamieci śnieżnej.

3. Przed rozpoczęciem ścinania drzewa należy z otoczenia usunąć wszystkie przeszkody, które mogą utrudnić wycofanie się pracowników w chwili jego padania.

4. Dla nadania właściwego kierunku padania ścinanego drzewa należy używać odpowiednich linek kierujących.

5. Podczas ścinania drzew należy zwracać uwagę, aby nie uszkodzić przebiegających w pobliżu linii telekomunikacyjnych, energetycznych i innych.

§ 64. W sprawach nie uregulowanych w niniejszym rozdziale w zakresie robót ziemnych stosuje się odpowiednie przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu robót budowlano-montażowych i rozbiórkowych.

Rozdział 8

Roboty związane z budową nawierzchni drogowych.

§ 65. Przy wałowaniu podkładu lub nawierzchni drogi, oczyszczaniu kół walca, wykonywaniu robót uzupełniających lub zwilżaniu wodą kół walca należy zachować szczególną ostrożność i w razie braku urządzeń mechanicznych należy wykonywać te prace ręcznie, stojąc z boku pracującego walca.

§ 66. 1. Zabrania się zbliżania do podniesionego kosza wyspowego podczas pracy betoniarki.

2. Zatrzymanie ruchu betoniarki może nastąpić dopiero po opuszczeniu kosza wyspowego.

3. Czyszczenie bębna betoniarki może się odbywać dopiero po jej unieruchomieniu.

§ 67. Pomosty robocze i pochylnie otaczarki należy wyposażać w poręczę i listwy zabezpieczające przed poślizgnięciem.

§ 68. Zabrania się uruchamiania otaczarki przed uprzednim sprawdzeniem obecności całego zespołu na stanowiskach roboczych.

§ 69. 1. Ręczny załadunek bitumu do kotłów może się odbywać wyłącznie z pomostu zabezpieczonego poręczami.

2. Pomost należy wykonać z desek lub balł oraz dostosować do przewidzianego obciążenia i zabezpieczyć przed zmianą jego położenia.

3. Po otwarciu pokrywy kotła z podgrzewanym bitumem, przed przystąpieniem do jego uzupełnienia lub do innych czynności, należy odczekać do czasu zmniejszenia stężenia ulatniających się gazów.

§ 70. 1. Zabrania się stosowania otwartego ognia przy podgrzewaniu bitumu w zbiornikach i cysternach.

2. Podgrzewanie bitumu płynnego dozwolone jest jedynie w urządzeniach specjalnie do tego celu przystosowanych.

§ 71. Skrapiacze bitumu przed rozpoczęciem pracy powinni natrzeć twarz, szyję i ręce maścią ochronną.

§ 72. Pracownicy dowożący gorącą masę bitumiczną powinni mieć zapewnioną bezpieczną drogę transportu, wolną od sprzętu, materiałów i innych przeszkód.

§ 73. Podgrzewanie i skrapianie bitumu, wytwarzanie, transport, rościelanie i zagęszczanie mas bitumicznych oraz wytwarzanie emulsji asfaltowej powinno odbywać się pod nadzorem wykwalifikowanych pracowników.

§ 74. 1. W razie zapalenia się bitumu w kotle należy gasić właściwym środkiem gaśniczym lub przez odcięcie dostępu powietrza.

2. Rozlany palący się bitum należy gasić przez zasypanie piaskiem.

Rozdział 9

Roboty palowe.

§ 75. Stanowiska pracy kafarów należy przygotowywać na podstawie projektu organizacji robót.

§ 76. Na placach budów ze zmieniającym się profilem terenu lub pokrytych wodą kafary należy instalować wyłącznie na pomostach roboczych wspartych na jarzmach rusztowaniowych.

§ 77. Łodzie i pontony, na których mają być zainstalowane kafary, należy wyposażyć w pomosty robocze.

§ 78. Przy robotach palowych należy zwracać szczególną uwagę na:

- 1) równomierne obciążanie pomostów roboczych,
- 2) nieprzekraczanie dopuszczalnego obciążenia pomostów roboczych,
- 3) zapobieganie podmywaniu jarzm podtrzymujących pomosty robocze.

§ 79. Każdorazowe rozpoczęcie pracy kafara po większych opadach atmosferycznych, po przepływie wód opadowych oraz wyładowaniach atmosferycznych należy poprzedzić sprawdzeniem stanu technicznego pomostu roboczego.

§ 80. Wchodzenie na wieżby lub prowadnice kafarów dozwolone jest tylko po drabinach lub bolcach specjalnie do tego przeznaczonych.

§ 81. W czasie przygotowywania pala do wbijania młot powinien być podniesiony do górnego położenia i zabezpieczony przed spadnięciem, a lina główna młota zablokowana na wciągarnie.

§ 82. W czasie pracy kafara zabrania się przebywania w pobliżu młota, pala, naprężonych lin oraz przewodów instalacji parowej lub elektrycznej.

§ 83. Zabrania się utrzymywania młota lub pala na linie podczas przerw w pracy, jak również jednoczesnego podnoszenia młota z palen.

§ 84. W czasie przerwy w pracy młot kafara powinien być opuszczony; jeżeli pal jest wbity w grunt na głębokość co najmniej 2 m, młot może być na nim oparty.

§ 85. Przed każdorazową zmianą stanowiska kafara należy odłączyć przewody instalacji elektrycznej, parowej oraz opuścić młot na podstawę wieżby kafarowej.

§ 86. 1. Podczas wykonywania robót palowych na wozdzie:

- 1) pracownicy obsługujący kafary powinni pracować w kamizelkach ratunkowych,
- 2) na pomostach kafarów należy umieścić koła ratunkowe,

3) do pomostu roboczego powinna być przycumowana odpowiednio oznakowana łódź ratunkowa.

2. Łódź ratunkową, o której mowa w ust. 1 pkt 3, należy wyposażyć w dwie linki lub dwa łańcuchy do cumowania, wiosło pchowce, dwie dulki, dwa wiosła (pojezdki), bosak, czerpak do wody, koło ratunkowe, podłogę i kotwicę łodziową.

§ 87. Zabrania się wykonywania robót palowych w czasie:

- 1) dużych opadów atmosferycznych,
- 2) silnych wiatrów o szybkości przekraczającej 20 m/sek.,
- 3) temperatury poniżej -15°C ,
- 4) spływu kry, wielkiej wody lub dużej fali.

Rozdział 10

Montaż konstrukcji stalowych.

§ 88. Przy składaniu elementów pionowych konstrukcji stalowej należy ją zabezpieczyć przed utratą stateczności.

§ 89. Pomiedzy ułożonymi stosami elementów konstrukcji stalowej należy pozostawić odpowiednie przejście o szerokości nie mniejszej niż 0,75 m.

§ 90. W czasie przerw w montażu elementów zabrania się pozostawiania ich bez odpowiedniego zabezpieczenia.

§ 91. Przy wykonywaniu robót nitowniczych w okresie zimowym należy przestrzegać:

- 1) starannego oczyszczania ze śniegu i lodu styków oraz otworów na nity przed rozpoczęciem nitowania,
- 2) oczyszczania i posypywania piaskiem wszystkich dojeżdż do stanowisk pracy i pomostów na rusztowaniach,
- 3) zabezpieczenia urządzeń mechanicznych odpowiednio do warunków atmosferycznych.

§ 92. Odległość stanowiska kuźni od pomocniczych konstrukcji drewnianych nie powinna być mniejsza niż 1 m; przy mniejszych odległościach niż 1 m konstrukcje drewniane od strony stanowiska kuźni należy obić blachą.

§ 93. Przy montażu konstrukcji nad wodą w miejscu robót należy zakotwiczyć (przycumować) łódź ratunkową odpowiednio oznakowaną i wyposażoną (§ 86 ust. 2).

§ 94. W sprawach nie uregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio:

- 1) przy budowie, użytkowaniu i rozbiórce rusztowań oraz montażu konstrukcji — przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu robót budowlano-montażowych i rozbiórkowych,
- 2) przy spawaniu konstrukcji stalowych — przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy przy spawaniu i cięciu metali.

Rozdział 11

Sprężanie elementów kablo-betonowych.

§ 95. Przed przystąpieniem do prac związanych ze sprężaniem elementów kablo-betonowych należy sprawdzić bezpieczeństwo działania zespołu urządzeń sprężających przez:

- 1) dokonanie pełnego wysuwu prasy naciągowej (w pionowym ustawieniu) i doprowadzenie jej do położenia pierwotnego,
- 2) sprawdzenie szczelności całego zespołu (przez podniesienie ciśnienia o 10% w stosunku do przewidzianego w programie sprężania),
- 3) sprawdzenie układu kotwiącego,
- 4) sprawdzenie głębokości wciągnięcia klinów w urządzeniu chwytakowe, które przy pełnym obciążeniu powinny wystawać co najmniej na 1 cm ponad zewnętrzną krawędź korony uchwytowej.

§ 96. 1. Naprężanie kabla można rozpocząć po upewnieniu się, że tłok prasy znajduje się w położeniu gwarantującym uzyskanie przewidzianego wydłużenia kabla oraz że wymienne części prasy zostały dokręcone do oporu.

2. Zabrania się przebywania osób na obszarze będącym przedłużeniem osi prasy.

Rozdział 12

Stosowanie żywic.

§ 97. Przy pracach z żywicami mogą być zatrudnione wyłącznie osoby, u których lekarz nie stwierdził skłonności do chorób lub stanów alergicznych lub odczynów uczuleniowych.

§ 98. 1. Pomieszczenia, w których prowadzone są prace z żywicami epoksydowymi, należy wyposażyć w sprawnie działające urządzenia wentylacji mechanicznej.

2. Pomieszczenia, w których przechowywane są żywice epoksydowe i utwardzacze lub w których dokonuje się ich mieszania, nie mogą być używane do innych celów.

Rozdział 13

Przepisy końcowe.

§ 99. Traci moc rozporządzenie Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 6 października 1973 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy robotach w drogownictwie komunalnym (Dz. U. Nr 45, poz. 268).

§ 100. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1977 r.

Minister Komunikacji: *T. Bejm*

Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska: *M. Milczarek*

Redakcja: Urząd Rady Ministrów — Biuro Prawne, Warszawa, Al. Ujazdowskie 1/3.
 Administracja: Administracja Wydawnictw Urzędu Rady Ministrów, ul. Powsińska 69/71
 00-979 Warszawa (skrytka pocztowa 81), tel. 28-90-01 w. 608 i 42-14-78.

Tłoczono z polecenia Prezesa Rady Ministrów
 w Zakładach Graficznych „Tamka”, Zakład nr 1, Warszawa, ul. Tamka 3.